

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Första kammaren.

Nr 24.

Lördagen den 27 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll så lydande:

År 1914 den 26 juni sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens justitieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut, rösterna hava utfallit sålunda:

herr häradshövdingen Ossian Berger 45 röster,

i följd varav herr häradshövdingen Ossian Berger blivit till riksdagens justitieombudsman utsedd.

G. F. Östberg.

Ax. Hedenlund.

E. Indebetou.

Jakob Pettersson.

År 1914 den 26 juni sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens justitieombudsman, i fall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av justitieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid justitieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hava utfallit sålunda:

herr häradshövdingen Axel Reinhold Östergren. . 26 röster,
före statsrådet herr hovrättsrådet K. Stenström 19 » ,

i följd varav herr häradshövdingen Axel Reinhold Östergren blivit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

G. F. Östberg.

Ax. Hedenlund.

E. Indebetou.

Jakob Pettersson.

På framställning av herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle lägas till handlingarna, ävensom att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av kammarens protokoll under rättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels till skrivelse

Första kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 24. 1

till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels och till den paragraf därom, som borde införas i riksdagsbeslutet.

Herr statsrådet *von Sydow* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till riksdagen:

nr 150, angående försäljning av förutvarande Västgöta—Dals regementes mötesplats Grunnebohed;

nr 153, angående riksdagens samtycke till antagande av ett utav svenska pansarbåtsföreningen gjort erbjudande av medel såsom bidrag till anskaffning av pansarbåtar;

nr 155, angående anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholist; och

nr 156, angående vissa engångskostnader för sjöförsvarets ordnande.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

statsutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för underläkaren vid Kristinehamns hospital, medicine kandidaten Axel Boo Erik Wahlström att söka och erhålla befattning såsom biträdande läkare vid statens hospital och asyler med förordnande tillsvidare; samt

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av anslag till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet vid Apelviken för skrofulösa barn samt två i ämnet väckta motioner;

bevillningsutskottets betänkande nr 8, i anledning av väckt motion om ändring i 12 § 1 mom. tredje stycket i gällande bevillningsförordning; ävensom

bankoutskottets utlåtanden: nr 6, i anledning av verkställd utredning angående publikation av konstitutionsutskottets protokoll; och

nr 7, i anledning av väckta motioner om pension till korrekturläsaren i riksdagens tryckeriexpedition H. A. Brander.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran lagutskottets nästlidna dag bordlagda utlåtande nr 7 ävensom jordbruksutskottets samma dag bordlagda utlåtanden nr 1—41 samt 43.

Föredrogs och lades till handlingarna jordbruksutskottets under gårdagen bordlagda memorial nr 42, med överlämnande till riksdagen av förteckning över försålda kronoegendomar.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets den 19 och 23 innevarande juni bordlagda utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 49 § i lagen om val till riksdagen, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottes den 19 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande nr 6, angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkten 2.

Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar m. fl.

I den till riksdagen den 18 maj 1914 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen

dels att på extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 793,500 kronor, för beredande av tillfällig löneförbättring under samma år åt 117 kronofogdar, 116 häradsskrivare och 516 länsmän, att utgå med angivna belopp;

dels att medgiva, att länsman, vilken enligt de villkor och bestämmelser, som angivits i Kungl. Maj:ts proposition nr 71 till 1908 års riksdag, skulle varit berättigad att under år 1915 åtnjuta det i samma proposition föreslagna första ålderstillägget, finge såsom förhöjning i den tillfälliga löneförbättring, som föreslagits, under år 1915 åtnjuta ett ålderstillägg å 300 kronor, vilket finge såsom lön räknas;

dels ock å extra stat för år 1915 för sistnämnda ändamål anvisa ett förslagsanslag av 130,200 kronor.

Utskottet hade i förevarande punkt på återropade grunder hemställt

a) att riksdagen måtte på extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 793,500 kronor för beredande av tillfällig löneförbättring under samma år åt 117 kronofogdar, 116 häradsskrivare och 516 länsmän, att utgå med uppgivna belopp; och

b) att Kungl. Maj:ts förslag om beviljande för vissa länsmän av förhöjning av den tillfälliga löneförbättringen i form av ålderstillägg ävensom om anvisande för ändamålet av ett förslagsanslag å 130,200 kronor, icke måtte av riksdagen bifallas.

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)

Herr statsrådet von Sydow: Som kammaren känner, har av anledningar, för vilka redogjorts i statsrådsprotokollet, frågan om fögderiförvaltningens omorganisation icke ansetts böra föreläggas den nu samlade riksdagen. I stället har Kungl. Maj:t hemställt, att en tillfällig löneförbättring skulle beredas kronofogdar, häradsskrivare och länsmän jämväl under år 1915 efter samma grunder som under de senaste åren, och i denna punkt har statsutskottet icke haft någonting att erinra. Emellertid har Kungl. Maj:t också för att förtaga eller åtminstone i någon mån mildra verkningarna av ytterligare ett års uppskov därjämte föreslagit, att åt länsmännen skulle utgå ett ålderstilllägg på extra stat för samma år om 300 kronor efter fem års tjänstgöring, och i den delen har utskottet — och detta enhälligt — icke velat följa Kungl. Maj:t. Det kan måhända synas förmätet att här söka förmå herrarna att se med andra ögon än det enhälliga statsutskottet, och jag vill icke säga, att jag har alltför stora förhoppningar att kunna beveka herrarnas statsutskottshjärtan. Men jag finner frågan vara av den vikt, att jag anser mig böra närmare utveckla de skäl, som varit bestämmande för mig, då jag tillstyrkte Kungl. Maj:t att framlägga detta förslag.

Utskottets första skäl för avstyrkande är, att den föreslagna anordningen att låta ålderstilllägg utgå i form av tillfällig löneförbättring innebär en princip, som utskottet icke kan godkänna. »Givetvis kan», säger utskottet, »densamma förväntas framkalla motsvarande anspråk från andra tjänstemannagrupper, vilkas löne regleringsfråga tagit någon längre tid i anspråk och konsekvenserna av att taga det första steget för införande av detta nya sätt för avlöningsförbättring synes därför utskottet ganska betänkliga.»

Nu vill jag ärligt säga, att jag har mycket svårt att tillägna mig den uppfattningen, att det är någon egentlig principiell åtskillnad mellan en tillfällig löneförbättring, som utgår i form av tillskott till lön eller tjänstgöringspenningar, och en sådan, som utgår i form av extra ålderstilllägg; men om herrarna också hava en annan åsikt i denna del, anser jag med skäl kunna ifrågasättas, huruvida vad nu föreslagits är ett *första* steg till en ny princip. Jag ber att få erinra om, att 1910 års riksdag beslöt en provisorisk löne reglering för åtskilliga centrala, ännu oreglerade ämbetsverk. Då tillerkändes första gradens tjänstemän, notarier och med dem likställda, ett tredje ålderstilllägg på extra stat, vilket icke fanns på den ordinarie staten. Det är, såvitt jag kan se, ett ganska klart prejudikat i denna riktning. Även i den tillfälliga löneförbättringen för länsmännen ha vi ett tämligen analogt fall. Man har på extra stat upptagit ett förvaltningsbidrag, vilken avlöningsform icke förekommer på den ordinarie staten.

För övrigt är det väl så, att en princip icke har någon absolut giltighet. Om man för ut den i livet, och finner, att den

icke passar för förhållandena, må det väl ej vara något hinder att lämpa den därefter. Såvitt jag kan förstå, är det icke en princip- utan mera en skälighetsfråga, det här gäller. Man har sålunda framför allt att bedöma, huruvida det förefinnes ett verkligt behov för länsmännen att få detta extra ålders- tillägg. Länsmännens nuvarande avlöningsförmåner på ordinarie och extra stat äro följande. De länsmän, som icke tjänat tio år, hava 2,700 kronor, de, som tjänat tio år eller därutöver, 3,000 kronor. Att detta belopp måste anses för ringa för dessa tjänstemän, därom torde knappast råda någon tvekan, och i alla de förslag, som framkommit, har man också tänkt sig ett andra ålders- tillägg. För mig står det klart, att det ur statens egen synpunkt är mycket angeläget, att just dessa tjänstemän kunna intaga en självständig ställning både åt ena och andra hållet, och då är, synes mig det bästa sättet för upprätthållandet av denna självständighet att giva länsmännen tillräckliga avlöningsförmåner.

*Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)*

Nu säger man, att en stor del av länsmännen hava betydliga extra inkomster utöver avlöningsförmånerna. Fögderiförvaltningskommittén har i det avseendet gjort en omfattande utredning, varav framgår, att ett stort antal länsmän hava rätt betydande extra inkomster, men att det därjämte också finnes ett stort antal, vilka hava så gott som inga extra inkomster samt slutligen en mycket stor kontingent, som har mycket små sådana. Nu är det framför allt de minst avlönade det här gäller att tillgodose. Kungl. Maj:ts förslag innebär, att de, som tjänat minst fem år, skulle få ett extra ålders- tillägg på 300 kronor. I alla förslag, som framkommit, har detta även upptagits, och vid ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle länsmännen i slutavlöning i allt fall komma att ligga 100 kronor under förslagen i 1908 och 1909 års propositioner, likaledes 100 kronor under vad fögderiförvaltningskommittén föreslagit enligt dess billigaste alternativ samt 200 kronor under vad de av min företrädare i ämbetet för biträde inom departementet i fögderiförvaltningsfrågan senast tillkallade sakkunniga föreslagit. Såvitt jag kan finna, kan det således icke bliva tal om att man genom ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle föregripa en blivande löneroglering, och icke heller kan jag finna, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle kunna medföra några farliga konsekvenser. Det torde vara svårt, för att icke säga omöjligt, att uppleta en tjänstemannakår, som så länge fått vänta på sin löneroglering, sedan den första gången framlades i färdigt skick. Jag erinrar, att det är sex år sedan det första förslaget framlades för riksdagen och antogs i denna kammar, men föll, därför att kamrarna icke kunde ena sig beträffande kronofogdarnas ställning inom förvaltningen. Det är väl då icke att undra över, om det för länsmännen framstår såsom en obillig hårdhet, att de nödgas vara i avsaknad av en löne- förbättring, vilken av alla ansetts skälig, endast av den orsak,

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)

att statsmakterna icke kunnat enas i en organisationsfråga, som dock icke vidkommer länsmännens existens. Jag känner särskilt från de norrländska bygderna exempel på, att länsmän med sina nuvarande löneförmåner måste leva under synnerligen hårda förhållanden.

Statsutskottet har såsom ett andra skäl för sitt avstyrkande anfört, att utskottets betänkligheter framstå med så mycket större styrka, som det här icke allenast är fråga om en löneförbättring utan, såsom framgår av Kungl. Maj:ts framställning under tionde huvudtiteln, det även gäller pensionsförhöjning med ett belopp motsvarande det nu föreslagna ålderstillägget. Till en början är att märka, att ett bifall till nu föreliggande förslag icke såsom ovillkorlig konsekvens drager med sig bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit under tionde huvudtiteln; det ligger ju helt och hållet i riksdagens hand att därom besluta. Men jag vill icke dölja, att det varit för mig ett bärande motiv att få en tillfällig pensionsförbättring för de länsmän, som avgå under loppet av år 1915. Här gäller det icke endast den enskilde tjänstemannens rätt, utan här kommer i framstående grad även statsförvaltningens eget bästa till synes. Det förhåller sig nämligen på följande sätt.

Länsmännen äro för näraranvde berättigade till pension vid 65 års ålder, men äro däremot, med undantag för dem, som utnämnts efter den 31 mars 1900, ej skyldiga att avgå vid någon viss ålder. Den på ordinarie stat nu utgående pensionen uppgår ej till högre belopp än 1,200 kronor. Dessa statstjänare befinna sig i den ställning, att större delen av dem icke torde kunna göra några avsevärda besparingar, och då är det väl klart, att ett pensionsbelopp av 1,200 kronor understiger existensminimum för en gammal man, som ofta nog har anhöriga att försörja. Enligt alla förslag, som hittills framkommit, har man också tänkt sig, att pensionen skulle bliva minst 2,100 kronor. Detta förhållande har gjort, att en mängd länsmän, som visserligen äro berättigade till pension, men icke skyldiga att avgå, sitta kvar i avbidan på den efterlängtade och synnerligen välbehövligen pensionsförhöjningen. Vi hava i tjänst icke mindre än 49 länsmän över 65 år, 31 över 67 år och 10 över 70 år, ja en till och med 76 år gammal. Vad detta kan betyda för statsförvaltningen i dess helhet, torde vara alldeles klart. På dessa tjänstemän måste ju ställas alldeles särskilt stora anspråk i fråga om tjänstbarhet, vigör och rent fysiska krafter, och dessa egenskaper torde ej annat än högst undantagsvis kunna i erforderlig grad förutsättas hos män, som längesedan överskridit 60-, i några fall till och med 70-årsåldern. För mig synes därför angeläget, att statsmakterna för undanröjande av detta missförhållande bereda möjlighet för överåriga länsmän att snarast möjligt få avgå ur tjänsten, och ett led i detta är, såvitt jag kan finna, att kammaren nu bifaller Kungl. Maj:ts förslag, som jämväl är betingat av rent humanitära grunder.

Herr Holmquist: Jag borde ju börja med att säga, att förhållandena äro föga gynnsamma, då en enskild riksdagsman söker göra sig hörd i kamp mot ett enhälligt statsutskott; men de förhållanden, som här beröras, ligga min ämbetsverksamhet och följaktligen mitt personliga intresse så pass nära, att jag ber att detta oaktat få några ögonblick taga kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar m. fl.
(Forts.)

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet har redan utvecklat ungefär de synpunkter, som jag anser böra läggas på den föreliggande frågan, men jag ber att alldeles särskilt få stryka under en passus, i hans anförande, gensagan mot att det måste anses principiellt oriktigt att nu bevilja det ifrågasatta ålderstillägget till länsmännen. Jag å min sida kan, såsom jämväl förut antytts, icke se den minsta principiella oegentlighet i ett sådant förfarande. Det är ju enligt snart sagt alla lönestater så, att tjänstemännen ha sina löneförmåner fördelade i lön och tjänstgöringspengar å ena sidan samt vissa ålderstillägg å den andra. Dessa ålderstillägg äro ju alldeles särskilt avsedda att tillförsäkra tjänstemännen en bättre ekonomisk ställning efter en längre tids utgjord tjänst åt staten. Då man nu skall under lämplig form giva länsmännen ett stöd i ekonomiskt avseende, kan man då verkligen säga, att beredande tillsvidade av ett sådant stöd på det område, som avser att giva äldre tjänst innehavare ålderstillägg, skulle innebära en oegentlighet ur principiell synpunkt? Jag tror, tvärtom, att det skulle vara i fullkomlig harmoni med hela det sätt, varpå svenska staten i stort sett avlönar sina tjänstemannakärer.

Det har ifrågasatts från ett par håll, att även kronofogdar och häradskrivare skulle få en likartad förmån, men som kammaren av detta utskottsutlåtande finner, har detta anspråk tillbakavisats, dock ingalunda på grund av principiella skäl, utan med hänsyn till praktiska förhållanden, av vilka även jag för min del känt mig övertygad, att icke en dylik förmån bör tilläggas kronofogdarna och häradskrivarna.

Vad själva länsmansinstitutionen beträffar är det ju så, att den ingår i den stora reglering, som väl en gång i tiden skall finna sin lösning. Men under det lustrum som gått, ha länsmännen förgäves väntat på en sådan lösning, och deras ekonomi har naturligtvis, ju längre tiden gått, för dem framträtt allt mer och mer bekymmersam. Det har sagts, och det med fullt fog, att en del länsmän ha ganska stora inkomster av enskilda uppdrag, men det kan väl icke vara lämpligt att hänvisa en kår i länsmanskårens ställning att på det sättet söka sig en draglig utkomst. För övrigt får jag säga, att rikliga biförtjänster i allt fall torde förekomma mycket sporadiskt. I det län t. ex., som jag tillhör, äro de länsmän, som på enskild väg kunnat skaffa sig avsevärda inkomster, mycket fåtaliga.

Vidare är även förut påpekat något, som jag vill ytterligare understryka: att pensionsfrågan här står i ett visst samband

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)

med och ju också bör hava samband med det ifrågasatta ålders-
tillägget för länsmännen. Pensionen skulle ökas med 300 kronor.
Och jag ber att få säga, att det är ett sådant sammanhang,
som jag för min del på det livligaste åstundar i denna fråga.
Ty såsom det nu är, finnas en hel del länsmän inom det om-
råde jag förmår överblicka, vilka i följd av pensionsfrågans
läge icke kunna lämna sina tjänster. Visserligen har en läns-
styrelse ofta möjligheter att därutinnan framtinga ett annat
läge, men man drager sig för att göra det. Skulle nu även
i detta hänseende än ändring till det bättre kunna åvägabrins-
gas, komme givetvis länsstyrelsens ställning till den ifråga-
varande kären ofta att bliva vida behagligare, än vad den
nu är.

För övrigt ber jag att på denna fråga få anlägga en nå-
got vidare och allmännare synpunkt. Alldeles givet är, att en
lönereglering, så förhalad som den här ofta omnämnda blivit,
verkat och måste verka deprimerande icke blott på de tjänste-
mannagrupper, som därav närmast beröras, utan jämväl på hela
landsstaten i alla dess delar. Det har numera gått så långt,
att det endast är med den allra största svårighet, som läns-
styrelserna kunna till sitt förfogande värva unga män med
håg och sinne för dessa befattningar. Man hör snart sagt
ständigt dugliga personer åberopa, att förhållandena ställa sig
så osäkra och de ekonomiska utsikterna så små, att de hellre se
tiden an och vända sig åt andra håll. Då det gäller en kår, som
dock är till för att så att säga vara ett ordningsnät över landet
och som därutöver har en mängd administrativa bestyr, som
kunna utföras bättre och kunna utföras sämre, är det alldeles
givet, att det ur statens egen synpunkt måste anses ganska be-
tänkligt, om man icke åt dessa tjänst innehavare bereder såda-
na ekonomiska villkor, att dessa platser kunna besättas med
förstklassigt folk. Som förhållandena nu äro, går detta icke.
Men fastän denna fråga i sig själv är av mindre ekonomisk räck-
vidd för staten, tror jag, att, om det föreslagna ålderstillägget
beredes länsmännen och därmed svenska riksdagen visar sig
fatta och förstå betydelsen av vad denna kår verkligen ut-
rättar inom landets stora administration och ekonomi, denna
upppoffring från statens sida även skulle vinna beaktande hos
alla dessa enskilda, vilka nu stå undrande och spörjande, huru-
vida staten verkligen vill ägna det intresse åt denna tjänsteman-
nakår, som den fordrar och med fog kan kräva.

Under dessa förhållanden tillåter jag mig yrka bifall till
Kungl. Maj:ts förslag.

Greve Wachtmeister, Fredrik: Herr talman! Det
är nog ej många i denna kammare, som icke dela den åsikt, som
uttalats dels av herr statsrådet von Sydow och dels av herr Holm-
quist, att det är synnerligen beklagligt, att icke en ny löne-
reglering för landsstaten kunnat åstadkommas under de senaste

åren utan att dessa tjänstemän så länge fått vänta på en välbehöfvlig reglering av sina löner. I det avseendet äro vi fullkomligt ense, och sådan är även statsutskottets mening. Statsutskottet har även ansett sig böra trycka på, att utskottet anser det nödvändigt, att till en kommande riksdag en sådan löner reglering kommer till stånd. Det är emellertid icke alls därom striden här står, utan det är om det extra ålderstillägget, som Kungl. Maj:t här föreslagit för länsmännen, och vilket ålderstillägg enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle räknas såsom lön.

Tillfällig löneförbättring åt kronfogdar m. fl.
(Forts.)

Herr statsrådet sade nyss, att det icke vore någon principiell åtskillnad, om man kallade en sådan löneförbättring förvaltningsbidrag eller icke. Jo, herr statsråd, det är en mycket stor skillnad, ty när herr statsrådet sade, att ålderstillägget skulle räknas såsom lön, var det herr statsrådets mening, att det skulle räknas såsom pensionsunderlag, och här är det den stora och farliga punkten ligger, häremot är det, som statsutskottet reagerat. Det kan ju icke hjälpas, att statsutskottet nu måst tänka på vad herr statsrådet sagt under tionde huvudtiteln. Man måste ju se dessa båda saker på en gång och bedöma dem på en gång, ty det är visserligen sant, teoretiskt, vad herr statsrådet nyss sade, att, ifall kammaren nu beviljar detta ålderstillägg, kammaren icke är tvungen att bevilja vad som äskas under tionde huvudtiteln, men herr statsrådets hela bevisföring gick ut på — det erkände ju herr statsrådet sedan — att här vore meningen att bereda dessa tjänstemän en högre pension. Det är just där pudelns kärna är, och det är just därom jag nu med kammarens tillåtelse skall be att få tala, att detta ålderstillägg skulle bilda ett underlag för pensionen.

Nu är det ju så, såsom herr statsrådet sagt, att länsmännen för närvarande äro berättigade till en alldeles för liten pension. Den är blott 1,200 kronor. Genom det kungl. förslagens antagande skulle de få i pension icke, såsom herr Holmquist nyss alldeles oriktigt sade, 1,500 kronor, utan 2,100 kronor, men ifall man skulle gå in på det, som statsutskottet här föreslagit, och ifall man tänkte sig, att riksdagen skulle gå in på vad som föreslagits under tionde huvudtiteln, skulle länsmännen få en pension av 1,800 kronor. Även enligt vad statsutskottet tänkt, skulle pensionen således betydligt ökas, nämligen med 600 kronor mot vad den nu är. Det är ju så — och det har talats därom i den kungl. propositionen — att, ifall man nu beviljar denna pension, länsmanspensionen skulle bliva icke mindre än 2,100 kronor, och man kan ju ej tänka sig, att vid den nya löner regleringen det skulle föreslås en mindre pension — jag tror mig veta, att det är meningen att föreslå pensionen till 2,200 kronor. Detta kan ju synas vara ett gott skäl, men jag tycker, att det blir bra mycket sämre, när man tänker sig, att dessa tjänstemän år 1915 skulle få 2,100 kronor. Då ha de nämligen ej alls erlagt några pensionsavgifter, och däri ligger en ganska

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)

stor fara. Meningen är ju, att länsmännen efter löneregleringen skola erlægga ganska ordentliga pensionsavgifter och, om den kungl. propositionen nu går igenom, komma således de länsmän, som genom densamma erhålla förhöjd pension, att få en bättre ställning, än vad länsmännen i framtiden komma att få.

Jag förstår nog, att man kan säga, att länsmännen förut ha så dålig lön, att staten därför gärna kan betala, men i alla fall tycker jag, att det blir något principvidrigt. Nu är det så, att i den proposition, som förelåg vid 1909 års riksdag, och i de förslag, som sedermera utarbetats av kommitterade, det varit meningen, dels att länsmännen skulle få bättre löneförhållanden, men dels ock att ett ganska stort antal länsmansplatser skulle indragas. Jag vet, att det skulle bli 30 stycken. En kommitté har föreslagit ett större antal — jag vill minnas det var 87 stycken — men nu lär det vara meningen att indraga 30 stycken. Antaget att det bleve en kungl. proposition, som ginge ut på detta, nästa år, då förefaller det mig ganska olyckligt, om man nu skulle gå med på förevarande proposition, som skulle giva länsmännen denna förhöjda pension av 2,100 kronor. Då skulle de 31 länsmän, som nu äro över 67 år, naturligtvis genast från och med 1915 taga avsked, och deras platser skulle således under 1915 tillsättas på förordnande. Så har man gjort hittills och jag kan icke gärna tänka mig, att det nu skulle göras på annat sätt, och ifall då, enligt ett riksdagens beslut 1915, 30 länsmansplatser skulle dragas in från och med 1916, synes mig, att detta förhållande skulle göra det ganska mycket svårare att få igenom den omorganisation, som man nu har tänkt sig. Jag tror därför att det skulle vara klokare att hålla sig till vad statsutskottet föreslagit, nämligen att icke nu tänka på detta extra ålderstillägg, som egentligen har sin stora betydelse för pensionen. Ty följer man icke statsutskottet, kan jag icke se annat, än att det blir ett föregripande av den löne-reglering och omorganisation, som man tänkt sig, att dessa tjänster skulle undergå vid nästa års riksdag, och det är en sak man bör akta sig för, när man beviljar provisoriska lönetillägg.

Med anledning härav vill jag be att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Greve Hamilton, Hugo: Herr talman, mina herrar! Jag skall tillåta mig att göra några erinringar med anledning av det uttalande, vi nyss hörde från statsutskottets ärade ordförande. Jag begagnar tillfället att till en början uttrycka min tillfredsställelse över att den ärade talaren icke hade något att invända mot billigheten och rättvisan i kravet, att länsmännen skulle få detta lönetillägg. Den ärade talaren fäste sig framför allt vid den synpunkt, som framhölls av herr statsrådet och chefen för civildepartementet, nämligen att här vore fråga om en förhöjning av pensionen, och han sade, att i och med detsamma vi här bestämde, att det andra ålderstillägget

skulle utgå såsom lön, vi skulle hava givit på hand, att det samma skulle bliva pensionsunderlag. Enligt mitt förmenande är denna uppfattning icke riktig, och jag kan icke undertrycka den tanken, att det synes mig egendomligt, att såväl statsutskottet i sitt betänkande som statsutskottets ärade ordförande nu ingått på prövning av en fråga, som i själva verket tillkommer bankoutskottet. Vi ha ju ej här att göra med pensionsfrågan, utan det är blott fråga om ålderstillägget, och det är ju så, att om riksdagen nu bifaller det andra ålderstillägget därmed icke alls är avgjort, att detta andra ålderstillägg skall räknas såsom pensionsunderlag. Det vore avgjort, sade greve Wachtmeister, därför att vi bestämde, att det skulle räknas såsom lön. Nej, det är det visst icke. Jag vill erinra därom, att länsmännen redan för närvarande åtnjuta en löneförbättring, som består i en förbättring av deras lön med 600 kronor, men därmed är icke avgjort, och det har icke heller bestämts, att dessa 600 kronor skola beräknas såsom pensionsunderlag. Således behöver man icke fästa sig vid pensionsfrågan i annan mån, än att man kan förstå, att det varit en av anledningarna för herr statsrådet och chefen för civildepartementet att föreslå det andra ålderstillägget, att han ansett önskvärdt, att en högre pension skulle erhållas. Men något nödvändigt sammanhang mellan det beslut vi nu skola fatta och det vi komma att fatta, sedan bankoutskottet prövat pensionsfrågan, finnes alls icke.

Den ärade talaren yttrade sedermera något om att det skulle vara särskilt olämpligt att vidtaga denna åtgärd, därför att dessa personer icke betalade några pensionsavgifter. Ja, men det är ju frågan om folk, som redan äro pensionsmässiga eller bliva det nästa år. Icke kan man väl av dem pressa ut några pensionsavgifter.

Den ärade talaren yttrade vidare, att det blott vore fråga om ett år. Det skulle komma en kungl. proposition i frågan nästa år. Ja, det antar jag såsom givet, att, vilken regering som än sitter, en proposition i frågan kommer att framläggas. Men vilka garantier finnas, att frågan också kommer att lösas? Det sorgliga förhållandet är ju, att kamrarna hittills stått mot varandra: den ena har fordrat kronofogdarnas avskaffande, den andra deras bibehållande. Vad har man för garantier, att icke även vid nästa års riksdag samma schism uppstår? Detta är just en anledning till att man ansett billigt att skaffa dessa tjänstemän, som så länge fått vänta på sin löneroglering, någon förbättring.

Den ärade talaren yttrade vidare, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle bereda olägenhet, i det att det skulle innebära ett föregripande av det beslut, som skulle komma att fattas, därigenom att, enligt vad han förnummit, ett antal länsmanstjänster skulle komma att indragas. Jag förstår icke, hur detta på något sätt kan inverka på frågan. De tjänster, som komma att indragas, komma ej att inverka på hur mycket in-

Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar m. fl.
(Forts.)

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdar
m. fl.
(Forts.)

nehavarne av de övriga få att göra eller vilka avlöningar de få. Det har en lång tid varit ifrågasatt, att de länsmansdistrikt, som äro alltför små, skulle sammanslås. Den ärade talaren sade vidare, att då bleve tjänsterna besatta med nytt folk, om man skulle driva bort de gamla. Ja, men dessa nya tillsättas ju endast på förordnande. Det kan icke det ringaste inverka på frågan. Jag kan därför icke finna, att de skäl, som anförts i dessa avseenden, äro av någon vägande betydelse.

Den ärade talaren var även inne på synpunkten, att det här skulle innebära en ny princip. Herr statsrådet har erinrat kammaren om att denna princip tillämpats redan år 1910, då åtskilliga av de centrala ämbetsverken fingo en extra löneförbättring. Jag tror jag ej misstager mig, om jag säger, att samma princip även tillämpades 1913, då extra löneförbättring beslöts för vaKtmästare. Även dessa fingo då ålderstillägg, och man ansåg då icke principvidrigt att man gav dem ålderstillägg å extra stat. Och varför i alla dagar skulle det vara principvidrigt att giva ålderstillägg å extra stat, då ålderstillägg ju endast är en del av lönen och man eljest icke tvekat att giva en del av lönen på extra stat? Jag tror ej, det är någon fara, och principen kan väl för övrigt ej vara farlig, om den ej medför några betänkliga konsekvenser. I det avseendet har statsutskottet sagt, att andra ämbetsverk kunde komma med liknande krav. Ja, om det vore så, att några andra ämbetsverk funnes i vårt land, som mer än sex år efter löneregeringsförslags framläggande fått vänta på löneroglering, och dessa beklagade sig och både om hjälp i form av ålderstillägg, skulle det då vara en så fasansfull princip, att kammaren skulle rygga tillbaka därför? Jag tror icke, att det på allra minsta vis vore någon betänklig princip. Jag anser tvärt om, att det skulle vara fullkomligt rättvist, att de fingo den önskade hjälpen. Men jag tror icke, att något annat sådant fall föreligger eller kommer att föreligga.

Jag ber att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition.

Greve Klingspor: Herr talman, mina herrar! Jag kan liksom den föregående talaren beklaga, att frågan rörande reglering av landsstatstjänstemännens löner icke förut blivit löst. Detta är icke Kungl. Maj:ts fel, utan det är riksdagens, som gång på gång avslagit framställningar, som gjorts härutinnan. Likaledes är jag med alla övriga ense om, att dessa länsmän väl behöva någon förbättring i sina löner, och vi vilja i detta fall göra vad vi kunna för att få lönerna förbättrade, men frågan är, huru detta skall göras, så att man icke föregriper den slutliga lönerogleringen, eller ställer det orättvist i förhållande till andra löneförbättringar. Herr statsrådet åberopade alldeles nyss Kungl. Maj:ts proposition 1910, då det beviljades ett ålderstillägg till tjänstemän, vilkas löner endast voro provisoriskt ordnade. Det är alldeles riktigt, att det var några tjänste-

män i första graden, som då fingo det tredje ålderstillägget, men då kunde man jämföra dessa med andra med dem alldeles likställda, som också hade fått det tredje ålderstillägget. Nu har man ingen att jämföra länsmännen med; man vet icke vad som kommer, oaktat man hört eller sett vissa förslag framställas till förbättring av deras löner. Således, om det var riktigt — och det var det naturligtvis — att lämna provisoriska ålderstillägg till de löner, som provisoriskt ordnades vid 1910 års riksdag, är därför icke givet, att det vore riktigt att lämna även det nu ifrågasatta ålderstillägget.

Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar m. fl.
(Forts.)

När denna fråga var före i statsutskottet, på den avdelning, där jag arbetar, voro vi där ense om att ställa oss så välvilligt som möjligt till Kungl. Maj:ts förslag. Men vi tänkte då icke tillräckligt på de konsekvenser, som frågan skulle kunna medföra, särskilt med avseende på pensionen. Ifall man på detta sätt provisoriskt ordnade lönerna för länsmännen, så att pensionen skulle höjas, kan man tänka sig, att resultatet säkerligen bleve, att man också för andra stater skulle nödgas vidtaga samma åtgärd. Greve Hamilton sade nyss, att det icke kunde vara någon fara alls, om för verk, som väntat på sina lönerregleringar 5 eller 6 år, deras pensioner skulle bli höjda. Men jag tror icke, att den ärade talaren tänkt på hur pass stora konsekvenserna skulle vara. Vi ha ju t. ex. alla statsdepartementen, vilka ha väntat på sina lönerregleringar. Kommerskollegii näringsstatistiska avdelning väntar också på sin lönerreglering m. fl. De ha fått provisoriska lönetillägg, och därvid har avdragits ett visst belopp, vilket gör, att de icke få fullt ut vad de egentligen skulle ha. De äro således mera berättigade att åtnjuta högre pension, än länsmännen skulle vara. Det har gjorts framställningar såväl från en tjänsteman i ecklesiastikdepartementet som ock från en tjänsteman i civildepartementet om ökade pensioner till följd därav, att de fått provisoriska lönetillägg. Detta har Kungl. Maj:t emellertid avslagit — jag tror det var 1910 eller 1911. Särskilt beträffande de farliga konsekvenser det skulle medföra, om dessa pensioner skulle ökas under de förhållanden, som nu förefinnas, har statsutskottet ansett det vara klokast att invänta en ny lönerreglering. Vi få ju också hoppas, att en sådan kommer fram till nästa års riksdag och då vinner riksdagens bifall. I så fall är ju icke så stor skada skedd.

Jag ber få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Rooth: Efter de anföranden som hållits här i kammaren i denna fråga, kunde det kanske vara överflödigt, att jag upptar kammarens tid, men då jag står ganska nära de tjänstemän, vilkas lönefråga det nu gäller att ordna, anser jag mig böra säga några ord. Det är visserligen nu icke fråga om att behandla den tionde huvudtiteln, men jag får för min del uppriktigt säga, att vad som närmast bekymrar mig är länsmännens pensionsfrå-

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdarnas
m. fl.
(Forts.)

ga. Det var redan 1878, som den nu gällande löneregleringen för länsmännen fastställdes. Alltså har i det närmaste 40 år förflutit sedan dess. Under tiden har Kungl. Maj:t upprepade gånger gjort framställningar om ny lönereglering och riksdagen har för sin del erkänt, att en sådan vore av behovet påkallad, men till följd av de framställningar, som gjorts angående kronofogdarnes indragning, har frågan alltjämt förblivit oavgjord. Det ligger i sakens natur, att de pensionsförhållanden, som bestämdes för 40 år sedan, icke kunna stå i rimligt förhållande till de ökade levnadskostnader, som under denna långa tidrymd uppstått. För dessa så lågt avlönade tjänstemän, som länsmännen i allt fall äro, är det av allra största vikt att i någon mån få sina pensionsförhållanden ordnade, och då jag för min del har den uppfattningen, att det svårigen låter sig göra för bankoutskottet att fastställa en pension, som saknar underlag i ett lönetillskott eller ålderstillägg, anser jag mig böra redan nu hemställa, att det förslag, som Kungl. Maj:t framställt, måtte vinna kammarens bifall.

Herr Jonsson, Olof: Herr talman, mina herrar! Man skulle, tror jag, icke utan skäl kunna till de talare, som med mycken styrka framhållit det trängande behovet utav detta ålderstillägg på 300 kronor för tillfredsställande av vad de anse som ett befogat löneanspråk, framställa den frågan, huruvida någon tjänstemannakår, som exempelvis fått sina löner reglerade 1878 liksom denna, närmelsevis erhållit sådana lönetillägg, som dessa tjänstemän fått allt från 1908 eller 1909 — lönetillägg, som variera från lägst 1,000 kronor till högst 1,300 kronor, på en i stat fastställd inkomst, som, om jag minns rätt, slutar med ungefär 1,700 kronor. Man får ej förbise detta, när man med all Gewalt söker framhålla nödvändigheten av, att detta ålderstillägg nu beviljas. Och utan att begå minsta orättvisa mot dessa tjänstemän i jämförelse med andra inom statsverket kan man lugnt stå fast vid vad utskottet här föreslagit.

Nu förmena de ärade talare, som uppträtt för Kungl. Maj:ts proposition, att ett bifall till densamma icke skulle medföra några menliga konsekvenser vid den blivande lönereglering, som man förmodligen har att vänta sig till nästa riksdag. Jag skall då först och främst erinra därom, att enligt föregående 1908 års förslag skulle också en indragning av tjänster ske för att länsmännen på detta sätt skulle få en mera stadig och tillräcklig verksamhet, än för närvarande en del länsmän ha. Vidare skulle jag vilja fråga: förutsatt att nu Kungl. Maj:ts proposition skulle bifallas, och att riksdagen nästa år har att vänta ett förslag till omreglering av landsstaten, som av riksdagen kommer att bifallas, skulle man då icke med skäl kunna antaga, att ganska många av de nuvarande länsmännen till följd av den förbättring, som de då skulle erhålla enligt Kungl. Maj:ts förslag, hellre ville stå kvar på den gamla staten med den avlöningen än gå

in på en ny omreglering, som exempelvis skulle medföra vidgade arbetsområden utöver de närvarande för länsmanen? Och har man ej då tagit ett mycket olämpligt steg för att få en homogen organisation till stånd så fort som möjligt? Jag vågar säga, att det är icke så obetydlig inkomst som ligger i en 2,800 eller 3,000 kronors avlöning, som i alla fall kommer länsmännen till del enligt utskottets förslag, när man härmed jämför den verksamhet, som det åligger länsmännen att utföra.

*Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar.
m. fl.
(Forts.)*

Det har sagts av herr statsrådet, att icke så få — kanske han sade: rätt många — av våra länsmän ha mycket obetydliga eller så gott som inga extra inkomster, och att därför detta tillägg på 300 kronor vore avsett att utjämna en sådant förhållande. Ja, om så varit fallet, att förslaget gått ut på att verkligen giva tillägg till några av dessa länsmän, som hava den minsta inkomsten, hade ju Kungl. Maj:ts förslag haft skäl för sig just ur den synpunkten, men nu gäller det icke bara dessa, utan alla, även de som ha mycket stora extra inkomster, och då är det skälet icke längre hållbart till stöd för den kungl. propositionen.

Man bör icke heller förbise, att den polisuppgift, som länsmännen eljest skulle ha, har avsevärt lättats genom det mycket betydande extra anslag, som riksdagen en följd av år beviljat för extra anställning av poliser på landet där ett behov därav förefinnes. För i år har icke mindre än 425,000 kr. föreslagits för detta ändamål. Således hava länsmännen det även i detta avseende rätt bra ställt med sin avlöning i förhållande till tjänstgöringen.

Jag förstår slutligen icke, varför det skall vara så nödvändigt och angeläget att just i år taga upp detta ålderstillägg, som i en kungl. proposition 1908 ställdes i samband med mycket annat än allenast en förhöjning av lönen. Det gällde då en löne-reglering, och ålderstillägget var i det sammanhanget på sin plats, men icke i det sammanhang, vari det nu föreligger.

Med dessa korta ord ställer jag mig på utskottets förslag och yrkar bifall till detsamma.

Herr statsrådet von Sydow: Herr talman, mina herrar! Det, som ånyo uppkallade mig, var egentligen ett skäl, som den siste ärade talaren anförde, och som måhända kan låta nog så förledande i kammarens öron, det nämligen, att om kammaren nu bifölle Kungl. Maj:ts förslag och det nästa år skulle framläggas förslag till slutlig löne-reglering, det under den sålunda uppkomna situationen skulle kunna inträffa, att ett stort antal länsmän funne sig föranlåtna att hellre stanna kvar på den gamla staten med dess tillfälliga löneförbättring än att övergå på den nya staten. Detta måste bero på ett fullständigt miss-tag, om än ofrivilligt, från den föregående ärade talarens sida. Ty det är givet, att i och med det att den nya staten fastställes att träda i kraft från och med år 1916, varje tillfällig löneför-

Tillfällig löne-
förbättring åt
kronofogdarn.
m. fl.
(Forts.)

bättring kommer att bortfalla. Den, som ej går in på den nya staten från och med år 1916, får sålunda nöja sig med den avlöning, som är upptagen i 1878 års stat — det torde ej bli så många, som vilja det.

Jag skulle även vilja säga ett ord med anledning av ett yttrande av talaren på östgötabänken. Han framhöll, att förevarande förslag skulle kunna föra med sig konsekvenser med avseende på pensionsförhållandena i t. ex. åtskilliga centrala verk. Jag tror dock icke, att det blir synnerligen betänkliga konsekvenser av den art jag här hört framhållas. Man måste nämligen besinna, att länsmännen icke ha *skyldighet* att avgå vid viss ålder. Nu vill man just genom den tillfälliga löneförbättringen locka fram avskedsansökningar i statens intresse. Sådana kan man däremot utan ett dylikt särskilt maktmedel framtvunga vid de centrala ämbetsverken. Deras tjänstemän äro nämligen redan skyldiga att avgå vid viss ålder. Med påpekande av denna skillnad har jag ansett lämpligt att gent emot den sistnämnda talarens yrkande om avslag å Kungl. Maj:ts förslag framhålla, att det bland annat just vore för att i statens intresse kunna framlocka avskedsansökningar, som man nu borde bevilja denna tillfälliga löneförhöjning.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande punkt yrkats, dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle avslå utskottets hemställan, så vitt den skilde sig från Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifalla denna framställning oförändrad.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan var med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i punkten 2 av sitt utlåtande nr 6, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslår kammaren utskottets hemställan, så vitt den skiljer sig från Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifaller denna framställning oförändrad.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja—41;

Nej—68.

Punkterna 3—6.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 7.

Kungl. Maj:t hade under punkt 5 av föreliggande huvudtitel i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen bland annat, att godkänna i statsrådsprotokollet intaget förslag till ordinarie stat och övergångsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med år 1915, ävensom i samma protokoll angivna allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i avlöningsstaten upptagna avlöningsförmåner.

I två till utskottets behandling överlämnade, likalydande motioner väckta, den ena inom första kammaren (nr 17) av herrar J. S. Almer och A. Petrén och den andra inom andra kammaren (nr 74) av herr R. A. Wawrinsky m. fl. hade föreslagits, att riksdagen ville besluta sådan ändring uti Kungl. Maj:ts förslag till löneOmorganisa-
tion av och
lönereglering
för medicinal-
styrelsen.reglering för medicinalstyrelsen, att avlöningen för medicinalråden bestämdes till 9,400 kronor med ett ålderstillägg efter 5 år å 600 kronor och att följaktligen den ordinarie utgiftsstaten för verket höjdes till 191,500 kronor.

Utskottet hade i nu föredragna punkt på anförda skäl hemställt, bland annat, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Almers och Petréns motion nr 17 och herr Wawrinskys m. fl. motion nr 74 godkänna ordinarie stat och övergångsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med år 1915; så lydande, som utskottets utlåtande utvisade.

Reservation hade avgivits av, utom andra, herrar J. S. Almer och E. F. Hellberg, vilka ansett, att utskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herrar Almers och Petréns motion nr 17 och herr Wawrinskys m. fl. motion nr 74 bort hemställa,

i mom. a) godkännande av den av Kungl. Maj:t framlagda ordinarie staten och övergångsstaten för medicinalstyrelsen med den ändring, att avlöningen för medicinalråden bestämdes till 9,400 kronor med ett ålderstillägg efter 5 år å 600 kronor och att följaktligen den ordinarie utgiftsstaten för verket höjdes till 191,500 kronor; samt i mom g)

om höjning av det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen från 95,550 kronor med 104,050 kronor eller till 199,600 kronor, därav 8,100 kronor å övergångsstat.

Herr Almer: Jag har begärt ordet för att förtydliga ett yrkande, som finnes i vår reservation. Vi hava yrkat, att lönen för medicinalråden skulle fastställas till 9,400 kr., plus ett ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. Detta bör kompletteras med angivande, att av de 9,400 kr. 5,600 kr. skulle utgöra lön, 2,800 kr.

*Omorganisa-
tion av och
lönereglering
för medicinal-
styrelsen.* tjänstgöringspengar och 1,000 kr. ortstillägg. Ehuru jag anser, att vi anfört starka skäl, för att riksdagen bort gå med på vår hemställan, vill jag dock i sakens nuvarande läge icke göra något yrkande.

(Forts.)

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 8—11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 12.

Lades till handlingarna.

Punkten 13.

*Statsbidrag
till under-
stödande av
dispensär-
verksamhet.*

Kungl. Maj:t hade i punkt 11 av sjätte huvudtiteln i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till understödande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet angivits.

Utskottet hade om detta förslag på återopade skäl anfört:

»Med hänsyn till den stora uppgift dispensärverksamheten fyller i striden mot tuberkulosen finner utskottet det vara väl befogat, att sådan verksamhet under lämpliga villkor och förutsättningar understöddes med statsmedel.

Bland de av Kungl. Maj:t i nyssnämnda avseende förslagna bestämmelserna, mot vilka utskottet i övrigt icke haft något att erinra, förekommer i punkten 2:o) att statsbidrag skulle utgå allenast under villkor, att länets tuberkulosanstaltsvård blivit så ordnad, att syftet med dispensärverksamheten icke äventyras genom alltför lång väntetid för de sjukas intagande å anstalt. Utskottet håller emellertid före, att dispensärverksamheten har sin måhända främsta uppgift uti att söka förhindra smittans spridande till den sjukas omgivning, detta genom att lämna anvisningar om såväl hemmets som den enskildes hygien samt övervaka givna föreskrifters efterlevande. Dispensären har sålunda även oberoende av sitt syfte att få de av tuberkulos angripna intagna å vårdanstalt, sin bestämda uppgift, som man skulle kunna benämna: att överföra sanatorievårdens grundsats till hemmen. På grund härav anser utskottet det vara synnerligen betydelsefullt att statsbidrag må kunna lämnas dispensärverksamhet, även om i något fall vid en sträng tolkning av mom. 2:o i de föreslagna bestämmelserna sanatorievården i länet icke skulle befinnas uppfylla det uppställda villkoret. Utskottet anser därför att detta villkor bör uteslutas.

Emot beloppet av det begärda anslaget har utskottet intet att erinra.

På grund av det nu anförda får utskottet hemställa, att riksdagen må på extra stat för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till understödjande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 maj 1914 angivits, dock med undantag att det i mom. 2 omförmälda villkor angående anordningen av länets tuberkulosanstaltsvård icke må uppställas.»

Vid föreliggande punkt hade reservation avgivits av herr *H. F. Lamm*, greve *Ph. O. L. Klingspor* samt herrar *J. Nilsson* och *E. F. Hellberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till den stora uppgift dispensärverksamheten fyller i striden mot tuberkulosen anser utskottet det vara väl befogat, att sådan verksamhet under lämpliga villkor och förutsättningar understödes med statsmedel. På grund härav och då utskottet icke funnit något att erinra mot de villkor och bestämmelser för statsbidrags åtnjutande, som *Kungl. Maj:t* föreslagit eller beloppet av det nu begärda anslaget, får utskottet hemställa, att riksdagen måtte på extra stat för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till understödjande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 maj 1914 angivits.»

Greve *Klingspor*: Statsutskottet har föreslagit att till understödjande av dispensärverksamhet anslå 60,000 kronor, men velat undantaga från de föreskrifter, som *Kungl. Maj:t* satt för anslagets beviljande, det villkor, som förefinnes i mom. 2, nämligen att »statsbidrag utgår allenast under villkor, att länets tuberkulosanstaltsvård blivit så ordnad, att syftet med dispensärverksamheten icke äventyras genom alltför lång väntetid för de sjukas intagande å anstalt.» — Statsutskottet har ansett, att detta moment borde utgå för att sätta alla län i samma ställning. *Kungl. Maj:t* har däremot ansett, att detta förbehåll borde finnas bland villkoren, därför att det finnes en del landsting, som icke bidraga till dispensärverksamheten; för att få dessa att göra det vore det nödvändigt att hava detta villkor. Vidare är det alldeles givet, att om man tar bort detta villkor, man kan säga, att intresset för dispensärverksamheten möjligen slappas, då vederbörande landsting, utan att göra något, likväl får anslag till dispensärverksamhet. I den redogörelse, som lämnas uti nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift, finnes uppgift på vad de olika länen lämna, och där ser man, huru en del större städer lämna ganska stora bidrag till dispensärverksamheten, mycket stora till och med, landstingen däremot mindre bidrag. Det finnes flera landsting, som icke lämna någonting,

Statsbidrag till understödjande av dispensärverksamhet.
(Forts.)

Statsbidrag
till under-
stödjande av
dispensär-
verksamhet.
(Forts.)

och för att nu egga dem att göra något för dispensärverksamheten har Kungl. Maj:t ansett, att detta villkor borde finnas. Utskottet har ansett, att det borde falla bort. Men några utskottsledamöter hava jämte mig reserverat sig mot detta statsutskottets betänkande, och jag ber att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag i den delen.

Greve Wachtmeister, Fredrik: Det är mycket liten skillnad mellan det förslag, som framlagts av statsutskottet, och det reservanternas ha gjort sig till talmän för, d. v. s. Kungl. Maj:ts förslag. Vi ha nämligen i statsutskottet ansett, att det vore klart, att det i mom, 2 gjorda villkoret, som Kungl. Maj:t ansett böra fästas vid detta anslag, borde strykas, och när man tänker på själva formuleringen, tror jag, att man skall giva oss rätt i, att det är stora skäl att stryka detta villkor. Det står nämligen så: »statsbidrag utgår allenast under villkor, att länets tuberkulosanstaltsvård blivit så ordnad, att syftet med dispensärverksamheten icke äventyras genom allt för lång väntetid för de sjukas intagande å anstalt». Nu frågar man sig: Skall det icke vara synnerligen svårt för Kungl. Maj:t att avgöra, i vilka län det är så ordnat, som här säges? Det synes mig, som om denna tolkning skulle kunna lämna fältet öppet för allt för mycket godtycke, och det ha vi icke velat vara med om. Det enda egentligen bärande skälet, som kan föras fram för att taga detta av Kungl. Maj:t framhållna villkor, synes mig vara, att Kungl. Maj:t på det viset skulle kunna ha ett medel att trycka på de landsting, som hittills icke gjort tillräckligt för tuberkulosvården. För min del tror jag, att den stora tuberkulosvården och dispensärverksamheten hava så pass olika karaktär, att man icke behöver och bör sammanblanda dem. Jag tror vidare, att erfarenheten visat, att alla landstingen mer eller mindre kommit på den bogen, att de villigt giva vad de anse sig kunna för att råda bot och deltaga i kampen mot tuberkulosen.

Jag tror således, att det villkor, som här satts, är onödigt och obehövt, och därför tror jag, att statsutskottet gjort rätt i att föreslå strykandet härav.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Efter härmed avslutad överläggning yttrade herr talmannen, att i avseende på förevarande punkt yrkats, dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 14.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 15.

Lades till handlingarna.

Punkten 16.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 17—21.

Lades till handlingarna.

Punkterna 22—24.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 19 och 23 innevarande juni bordlagda betänkande nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om utveckling av landets handelspolitik i riktning mot frihandel m. m. *Ifrågasatt utredning ang. Sveriges handelspolitik.*

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 80, hade friherre *Palmstierna* m. fl., med åberopande av en av motionärerna vid innevarande års första riksdag väckt motion (nr 68), hemställt,

1) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville snarast låta verkställa en utredning angående på vad sätt Sveriges handelspolitik måtte, i överensstämmelse med vad som i motionen anförts, utvecklas i riktning mot frihandel och för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kunde föranleda; samt

2) att riksdagen omedelbart måtte besluta en nedsättning av samtliga i nu gällande tulltaxa upptagna tullsatser med 10 procent av deras nuvarande belopp, dock med undantag för tullsaterna å alkoholhaltiga drycker, kaffe, tobak och sidenvaror.

Utskottet hade i nu föredragna betänkande på åberopade skäl hemställt, att förevarande motion, II: 80, av friherre *Palmstierna* m. fl. icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservationer hade avgivits

dels av herrar *K. G. Karlsson, Eklund, Kobb, Röing, Karlsson* i Fjäl och *Jönsson* i Revinge, vilka yrkat, att utskottet skulle hemställa att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en objektiv och allsidig utredning av det gällande tullsystemets verkningar samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning;

*Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.*
(Forts.)

dels ock av herr Bäckström, friherre Palmstierna samt herrar Sandler och Källman, vilka yrkat bifall till motionen.

Herr Karlsson, K. G.: Herr talman, mina herrar! Den motion, som är föremål för detta utskottsbetänkande, är ju en gammal bekant. Förra året föreslog utskottet med anledning av densamma, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en objektiv och allsidig utredning av nu rådande tullsystems verkningar. I år har utskottet avstyrkt motionen helt och hållet, men så vitt jag kunnat komma underfund med, har sedan förra året icke något inträffat, som kunnat förmå mig och mina medreservanter att ändra ståndpunkt. Visserligen kan man ju säga, att något har inträffat; *det har nämligen inträffat ett regeringsskifte*. Men detta förefaller mig snarare vara ett nytt motiv, för att riksdagen skulle taga initiativ till att åstadkomma en sådan utredning som den vi här förorda. Det var ju nämligen så, att den liberala regering, som satt 1913, själv hade intresse för åstadkommandet av en dylik utredning. Detta visste man, och bevillningsutskottet uttalade till och med en viss tvekan, huruvida en skrivelse av det innehåll, som utskottet förordade, skulle vara absolut nödvändig, då man förutsatte, att regeringen i alla händelser skulle göra denna utredning. Men utskottet ansåg likväl frågan vara av den stora betydelse, att man borde lämna regeringen sitt stöd i och för vidtagande av den sagda utredningen, och därför föreslog utskottet den gången, att riksdagen skulle låta en sådan skrivelse komma till stånd.

Beträffande den nuvarande regeringens ståndpunkt skulle man kanske, åtminstone formellt sett, kunna säga, att man därom svävar i ovisshet. Men det är ju ett faktum i alla fall, som gör, att man med rätt stor sannolikhet kan sluta sig till den nuvarande regeringens ståndpunkt i frågan. Förhållandet är nämligen, att den nuvarande finansministern, som då var vice ordförande i utskottet, kunde sägas stå i spetsen för den reservation, som då inom utskottet gjordes mot skrivelseförslaget. Och då man vet detta, kan man ju därav med rätt stor säkerhet sluta sig till, att den nuvarande regeringen icke skulle vara vän av ifrågavarande utredning. Jag vill, som jag sade, just i detta förhållande finna ett nytt och särskilt starkt skäl för, att riksdagen skulle gå med på en sådan skrivelse, som vi reservanter förorda.

Det förefaller mig som en rätt självklar sak, om man skall yttra något i själva sakfrågan, att beträffande det tullsystem, som nu råder och har varit rådande bortåt 30 år, det alldeles icke vore för tidigt, om man nu granskade detsamma och såge efter, vilka verkningar det haft i olika avseenden.

Det är en särskild omständighet som gör, att jag för min del tycker, att det föreligger stark anledning att vidtaga en sådan utredning. Det är nämligen den omständigheten, som verk-

ligen borde behjärtas, att det oupphörligen kommer fram motioner, ofta ganska starkt motiverade, som innehålla förslag till ändringar av tullsystemet på olika punkter och rörande olika positioner. Då svaras det alltid, att det icke går an, ty om man rubbar ett, måste man också göra ändring i andra punkter. I bevillningsutskottets betänkande nr 7, som kammaren snart kommer att behandla, föreslås en nedsättning av spannmålstullarna, och utskottet säger — jag har själv varit med om detta — att dessa tullar äga ett så intimt samband med industritullarna, att en väsentlig nedsättning av spannmålstullarna skulle påkalla förändringar även med avseende å de tullar, som utgöra skydd för industriens alster. När man oupphörligt kommer fram med sådana, ofta ganska starkt motiverade förslag, är det en brist, att det icke finnes någon utredning rörande tullsystemets verkningar på olika punkter. Man får naturligtvis på detta område — det är jag den förste att erkänna — gå fram med mycken försiktighet, detta även ur, och kanske icke minst ur rent statsfinansiell synpunkt, men för att man fortfarande skall kunna göra detta, för att man icke en vacker dag skall stå inför ett beslut, som icke är grundat på tillräcklig utredning, ber jag, herr talman, att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till den av mig m. fl. angivna reservationen.

*Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.
(Forts.)*

Friherre Fleming: Herr talman! Såsom herrarne finna, förelåg vid förra årets riksdag en motion av enahanda innehåll som den nu ifrågavarande, och denna motion undergick då en grundlig behandling. Skillnaden är den, att utskottets betänkande i år blivit en resumé av vad som i fjol framfördes i en reservation som i denna kammare antogs. Nu framhålla reservanterna vad utskottet yttrade i fjol, nämligen »att den företeelse, som syntes vara den förnämsta grunden för ifrågavarande motion, nämligen levnadskostnadernas fördyrande, för visso vore en angelägenhet av den ingripande betydelse» o. s. v. De framhålla med andra ord att dyrtiden skulle vara motionens huvudmotiv. Häremot vill jag emellertid säga, att man, om man läser motionen noga, skall finna, att levnadskostnaderna icke i densamma utgöra det väsentliga. Visserligen talas mycket om dem, men syftet med motionen är otvivelaktigt att få fram ett uttalande av riksdagen i mera frihandelsvänlig riktning och att således få till stånd en utredning i samma riktning.

Vidare finner man, att motionen riktar sig direkt egentligen mot spannmålstullarna. Det framhålles med mycken skärpa, och det skiner igenom i motionen, en strävan att göra Sverige till ett övervägande industriland i stället för ett jordbrukande land. Häremot framhölls förra året, att det skulle lända landet till mycket stor skada, om det till övervägande del bleve industrialiserat. Med all aktning för industrien framhöllo reservanterna då, liksom utskottet nu, att det lyckligaste otvivelaktigt vore,

Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.
(Forts.)

om industrien och jordbruket fortfarande kunde gå hand i hand och båda leva och förkovras.

Då man ser de tendenser, som genomgå motionen, är det givet, att den utredning, som i densamma begäres, aldrig, huru man än skriver, kan bliva så förutsättningslös och så objektiv, som utskottets ärade ordförande nyss framhöll. Jag tror, att i år samma skäl för avslag å motionen föreligga som i fjol, nämligen, att den utredning, som begäres, icke kan bliva objektiv och förutsättningslös och för övrigt endast skulle hava ett momentant värde. Ty över de växlingar, som råda i det ekonomiska livet, kan ej någon utredning råda. De bestämmas av helt andra faktorer. Och då dessutom det skulle verka på många nedslående och sannolikt komma att verka till förminsande av den enskilda företagsamheten, om riksdagen skulle besluta en skrivelse med tendens att rubba på det bestående tullsystemet, tror jag, att alla skäl tala för avslag å motionen. I mitt anförande förra året sade jag, att vad som behövs är att vara rustad för blivande traktatsförhandlingar, och i det syftet anser jag fortfarande, att en utredning bör komma till stånd, men av helt andra motiv alltså, än som i motionen anföras.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan om avslag å motionen.

Herr Bäckström: Herr talman! Den siste ärade talaren har tydligen läst motionen felaktigt, när han säger, att det i densamma skiner igenom en särskild önskan att få bort spannmålstullarna med bibehållande av industritullarna, och att motionären, icke vill låta, såsom han uttrycker sig, både jordbruket och industrien leva. Jag ber att få protestera mot det sätt, varpå friherre Fleming tolkar motionen, och jag gör det så mycket hellre, som motionen är en socialdemokratisk partimotion och vi icke kunna godkänna denna friherre Flemings tolkning.

Den förutsättningslösa utredning, som påyrkas i herr K. G. Karlssons m. fl. reservation skulle utan tvivel av vårt parti hälsas med glädje, men den ger icke allt vad vi önska. Vi anse det önskvärdare, om riksdagen redan nu skulle kunna taga position i huvudfrågan, det vill säga frågan om, huruvida det protektionistiska system, som för närvarande råder, även för framtiden skall vara ledstjärnan för vårt ekonomiska liv. Enligt vår mening bör detta icke bliva fallet, och vi anse därför önskvärt, att det gives ett direktiv för utredningen i så måtto, att densamma skall utreda på vad sätt en gradvis övergång till ett mera frihandelsvänligt system skall göras. Det är en sådan utredning, som påyrkas i motionen.

I motionen yrkas vidare på en åtgärd för att i handling visa, att man önskar komma någon vart i denna fråga, nämligen att tullarna genast skola nedskrivs med 10 %. Det är klart, att man icke kan avskryva tullsystemet på en gång utan förutgående omsorgsfull utredning, men detta argument är icke tillämpligt i fråga om en avskrivning av endast 10 %. Det måste antagas, att man på det

tullsystem, som så länge varit rådande i vårt land, filat så mycket, att slutligen ett visst sammanhang nåtts de olika tulltaxerubrikerna emellan, så att en avskrivning, som icke omfatta mer än 10 % över lag, kan göras utan den omsorgsfulla utredning, som tvivelsutan skulle vara nödvändig, om det gällde att taga bort en väsentligare del.

*Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.
(Forts.)*

På dessa skäl ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den av mig m. fl. avgivna reservationen, som går ut på bifall till motionen.

Friherre Fleming: Herr talman! Endast ett par ord för att säga, att jag måtte hava uttryckt mig mycket illa, då herr Bäckström fått den uppfattningen, att jag skulle sagt, att motionären vill bibehålla industritullarna. Jag ber att få trösta herr Bäckström med, att jag aldrig haft den uppfattningen, utan jag sade tvärtom mycket tydligt, att syftet med motionen vore en utredning, som skulle gå ut på frihandel, och herr Bäckström har själv angivit motivet till motionen vara detta. Således kvarstår, vad jag förut anfört till stöd för mitt yrkande om avslag, nämligen att, om vi nu skriva till Kungl. Maj:t med denna motion till grund, detta måste anses som en önskan att övergå till frihandel.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Karlsson, K. G. Jag ber att få framhålla, att vi i vår reservation i likhet med bevillningsutskottet förra året tagit bestämt avstånd från vissa punkter i motiveringen till den föreliggande motionen; särskilt gäller detta de punkter friherre Fleming framhållit.

Då friherre Fleming för att försvara utskottet säger, att det framför allt gäller att vara rustad för blivande traktatsunderhandlingar, vill jag betona, att både kommerskollegium och generaltullstyrelsen, som väl icke kunna anses vara så synnerligen revolutionära institutioner, beklagat, att de förhandlingar, som fördes med Tyskland förra gången, då traktat ingicks med detta land icke föregåtts av just en sådan utredning, som reservanterna nu förorda. Jag vet icke, vilka rustningar friherre Fleming och utskottet åsyfta att vi skola hava vid traktatsunderhandlingar, men jag skulle vilja varna för att begagna dessa underhandlingar till att ytterligare skruva upp de redan förut mer än nog höga tullarna.

Jag yrkar fortfarande bifall till den av mig m. fl. angivna reservationen.

Herr Swartz: Då den siste ärade talaren underströk vad som enligt min uppfattning utgör huvudskälet för reservanternas yrkande, anser jag mig med anledning härav böra säga några ord.

Han framhöll såsom en mycket talande omständighet för, att

*Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.
(Forts.)*

riksdagen nu borde bifalla reservanternas förslag, att både kommerskollegium och generaltullstyrelsen beklagat, att de traktatsunderhandlingar, som förra gången fördes med Tyskland, icke föregåtts av en allsidig utredning rörande tullarnas verkningar, varigenom dessa underhandlingar kunnat föras på säkrare grund, än som enligt ämbetsverkens mening varit fallet. Om man fattar ämbetsverkens yttrande på detta sätt, kan jag för min del till fullo instämma däri. All utredning, som kan lända till att en så säker grund som möjligt lägges för de underhandlingar, vilka måste föregå avslutandet av nya handelstraktater, bör givetvis betraktas såsom förmånlig. Jag är ock fullt övertygad om, att sådana utredningar komma att äga rum, innan nästa traktatsunderhandling börja. Men vad jag icke är övertygad om är, att en utredning av den beskaffenhet reservanternas förorda verkligen skulle gagna just det syfte, som de anse borde eftersträvas. Jag tror icke det skulle vara lyckligt att taga en motion av sådan beskaffenhet som den här föreliggande till utgångspunkt för en utredning för det ändamål, som bevillningsutskottets ordförande nyss talade om. Ty det är alldeles klart att, om man till utgångspunkt tager en motion, vari påyrkas en utredning, som skall visa hän på, huru landets handelspolitik skall kunna utveckla sig i riktning mot frihandel, och vari för att ytterligare stryka under detta föreslås, att tullarna genast skola nedsättas med 10 %, en sådan utredning icke är av beskaffenhet att kunna lända oss till verkligt gagn vid blivande traktatsförhandlingar, utan, så vitt jag kan förstå, endast till skada. Grunden för en sådan utredning skulle ju vara en begäran om utveckling av landets handelspolitik till frihandel, och traktatsunderhandlingarna äro just icke avsedda att gå i samma riktning.

Vidare vill jag säga, att, enligt reservanternas förslag, resultatet om den utredning, som skulle göras, skulle framläggas för riksdagen i form av förslag, vartill utredningen kan giva anledning. Ja, skall man för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning, innan man börjar underhandla med ett annat land om ny handelstraktat, tror jag, att man kan vara alldeles på det klara med att den utredningen åtminstone icke sätter några vapen i händerna på våra egna underhandlare vid deras sammankomster med det andra landets underhandlare. Det är ju alldeles tydligt, att så måste vara förhållandet. Därför säger jag: vill man, vad reservanternas angiva som huvudsyftet med sin reservation, en utredning, som sätter oss i stånd att med ännu större säkerhet än förra gången gå till förnyade traktatsunderhandlingar — och detta syfte tycker jag är synnerligen gott och eftersträfvansvärt — skola vi icke anlägga utredningen på det sätt, varom här är fråga, och heller icke låta den utmynna i det resultat reservanternas förutsätta, utan vi skola låta den ske under hand genom Kungl. Maj:ts försorg. Och det är jag fullkomligt övertygad om och har mycket goda skäl att vara övertygad om, att en sådan utredning kommer till stånd och kan-

hända redan är igångsatt från Kungl. Maj:ts sida. Så skola vi låta denna utredning mynna ut i upplysningar för de underhandlare, som skola föra vår talan vid blivande traktatsunderhandlingar, och sedan låta resultatet av densamma komma inför riksdagen i form av förslag till ny traktat. Men en sådan utredning skiljer sig väsentligt från den reservanternas föreslagit, och därför kan jag, herr talman, ehuru jag till fullo gillar reservanternas motivering i denna del, icke vara med om deras kläm, som, enligt min uppfattning, står i direkt strid mot motiveringen. Jag yrkar bifall till bevillningsutskottets förslag.

*Ifrågasatt
utredning ang.
Sveriges
handelspolitik.
(Forts.)*

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende å förevarande betänkande voro framställda följande yrkanden: 1:o att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o att kammaren, med avslag å vad utskottet hemställt, skulle antaga det förslag, som innefattades i den av herr Karlsson, K. G., m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen; och 3:o att kammaren skulle avslå utskottets hemställan och bifalla den i ämnet väckta motionen.

Sedermera gjordes propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 19 och 23 i denna månad bordlagda betänkande nr 7, i anledning av väckt motion om ändring i gällande tullsatser å råg m. m.

*Om ändring i
gällande tull-
satser å råg
m. m.*

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 131, hade herr *Wedin*, med åberopande av en av honom vid innevarande års första riksdag väckt motion (nr 177), hemställt,

att riksdagen måtte besluta att göra följande ändringar i nu gällande tulltaxa:

tullen å råg, vete och korn; ävensom ärter och bönor, tjänliga till människoföda, 2 kronor pr 100 kilogram;
havre; ävensom vicker, sojabönor samt andra ärter och bönor ej till nästföregående rubrik hänförliga fria;
malt, ävensom krossat, 100 kilogram 3 kronor 50 öre;
majs fri;
mjöl och gryn alla slag; ävensom mjöl av arrowrot och andra vegetabilier ej till annan rubrik hänförligt; 100 kilogram 3 kronor 50 öre.

Utskottet hade i föreliggande betänkande på andragna skäl hemställt, att herr *Wedin*s förevarande motion, II: 131, om ändring i gällande tullsatser å råg m. m. icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Om ändring i
gällande tull-
satser å råg
m. m.

(Forts.)

Reservation hade avgivits av herrar *Bäckström*, *Källman* och *Uddenberg*, vilka på anförda skäl hemställt, att herr *Wedins* förevarande motion måtte av riksdagen bifallas.

Herr *Bäckström*: Under hänvisning till den motivering, som anförts i den av mig m. fl. utskottsledamöter avgivna reservationen, ber jag att få yrka bifall till den i ärendet väckta motionen.

Herr *Karlsson*: Då den ärade reservanten var så kortfattad, skall jag endast be att med hänvisning till utskottets motivering få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter i enlighet med förekomna yrkanden gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare därpå att kammaren skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning av bankoutskottets den 19 och 23 innevarande juni bordlagda utlåtanden:

nr 4, angående bestämmelser rörande utdelning m. m. av upp-
rättat register till riksdagens protokoll med bihang för åren 1900—
1910; och

nr 5, i anledning av väckt motion om anslag till utgivande av
en uppslagsbok över 1914 års lagtima riksdagars verksamhet,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning av lagutskottets den 19 och 23 i denna
månad bordlagda utlåtande nr 6, i anledning av väckta motioner an-
gående visst tillägg till lagen om reglering av prästerskapets avlö-
ning, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos och hänvisades till särskilda utskottet nr 1 Kungl.
Maj:ts denna dag avlämnade nådiga propositioner:

nr 150, angående försäljning av förutvarande Västgöta-Dals re-
gementes mötesplats Grunnebohed;

nr 153, angående riksdagens samtycke till antagande av ett ut-
av svenska pansarbåtsföreningen gjort erbjudande av medel såsom
bidrag till anskaffningar av pansarbåtar; samt

nr 156, angående vissa engångskostnader för sjöförsvarets ord-
nande.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen avlämnade nådiga proposition nr 155, angående anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholister.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 16 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postav-
gifter; och

nr 17, i anledning av väckt motion om upphävande av tullen å
kalciumnitrat (norgesalpetar).

Anmäldes och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande nr 5,
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angå-
ende ändring i vissa delar av förordningen om kyrkostämma samt
kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Justerades tio protokollsutdrag för denna dag, varefter kamma-
rens sammanträde avslutades kl. 3,10 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
